

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

3228

Vragen van het lid **Vestering** (PvdD) aan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit over *het verdwijnen van een boom met een kolonie zeldzame vliegende herten op Kroondomein Het Loo* (ingezonden 30 april 2021).

Antwoord van Minister **Schouten** (Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit) (ontvangen 17 juni 2021). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2020–2021, nr. 2841.

Vraag 1

Kent u het bericht «Populaire boom met zeldzaam vliegend hert is opeens weg: «Echt schandalig, schofterig»»?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Is het waar dat een inheemse eik op Kroondomein Het Loo gekapt is, terwijl bekend was dat die jaarlijks een kolonie vliegende herten herbergde? Zo ja, hoe is dit mogelijk, in aanmerking nemend dat zowel het vliegend hert als zijn biotoop beschermd zijn volgens de Conventie van Bern en de Habitat-richtlijn?

Antwoord 2

Het klopt dat een inheemse eik op Kroondomein Het Loo is gekapt op 5 januari 2021. In oktober 2020 zijn er inspecties uitgevoerd door de beheerder voor de veiligheid van bezoekers op een aantal drukbezochte plekken. De beheerder heeft daarbij vastgesteld dat de bewuste eik dood was. Een latere inspectie van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) bevestigd dat dit aannemelijk is, gezien de forse droogte, maar kan dit achteraf niet met zekerheid meer vaststellen. Bij de inspectie zijn geen fouten aan het licht gekomen.

De derde droge zomer op rij heeft veel eiken blijvende schade berokkend en zal voor een aantal van hen de genadeklap hebben betekend. Het feit dat in

¹ Algemeen Dagblad, 13 april 2021, «Populaire boom met zeldzaam vliegend hert is opeens weg: «Echt schandalig, schofterig»» (<https://www.ad.nl/binnenland/populaire-boom-met-zeldzaam-vliegend-hert-is-opeens-weg-echt-schandalig-schofterig~a3d3565a/>)

de directe omgeving van de geveld boom diverse andere eiken staan die in een (zeer) slechte conditie verkeren onderschrijft deze hypothese. Deze stervende bomen zijn door Kroondomein het Loo ontdaan van takken, zodat zij geen gevaar vormen voor het publiek, maar wel geschikt blijven voor de voortplanting van het vliegend hert. De dode boom is wel gekapt, omdat de stam geen functie voor het vliegend hert meer had.

De soort vliegend hert is in sterke mate afhankelijk van ondergronds, dood (eiken)hout dat door witrotschimmels is aangetast. Daar leeft de larve een aantal jaren voordat hij verpopt. Het vliegend hert is in een volwassen stadium (gedurende maximaal 2 maanden) afhankelijk van wegwijnende bomen, waarbij het zich voedt met het sap van deze bomen. Een dode boom heeft, op de wortels na, voor het vliegend hert geen functie meer. Door de stobbe van de eik te laten staan, kunnen eventuele larven zich verder ontwikkelen en op den duur uitvliegen, op zoek naar een eik met beschikbare sapstromen in de buurt.

Vraag 3

Wat was de noodzaak voor de kap en is hiervoor een ontheffing of kapvergunning verleend op basis van de Wet natuurbescherming? Zo nee, waarom niet? Zo ja, is er onderzoek gedaan naar de aanwezigheid van beschermde diersoorten en kunt u de resultaten van het onderzoek met de Kamer delen?

Antwoord 3

De beheerder heeft aangegeven dat de boom dood was. Hierdoor had de boom, op de stobbe na, geen functie voor het vliegend hert meer. De aanwezigheid van de soort was bij de beheerder bekend, er is daarom geen aanvullend onderzoek nodig geweest. Omdat de boom langs het pad potentieel voor ernstig letsel kon zorgen, is de boom gekapt. Vanwege de genomen mitigerende maatregelen, zoals verwoord in het antwoord op vraag 2, was een ontheffing voor de wet Natuurbescherming niet vereist. Wel zijn RVO en Kroondomein het Loo aan het verkennen hoe Kroondomein het Loo het al gevoerde beheer nog beter schriftelijk kan borgen in de beheerplannen en jaarverslagen, zodat in de toekomst eventuele misverstanden voorkomen kunnen worden.

Vraag 4

Kunt u aangeven hoe het op dit moment gesteld is met de staat van instandhouding van het vliegend hert in Nederland, in het bijzonder in Kroondomein Het Loo en welke rol de inmiddels gekapte eik speelde in de overleving van de kolonie?

Antwoord 4

In Nederland komt de soort nog op 5 locaties voor: de Veluwe, Zuid-Limburg, het Rijk van Nijmegen, de Meinweg en Mander. Landelijk verkeert de soort in ongunstige staat van instandhouding, waarbij wel een positieve trend zichtbaar is.

Op Kroondomein Het Loo komt het vliegend hert lokaal relatief veel voor. Uit een rapport van EIS Kenniscentrum insecten uit 2017 blijkt zelfs dat de soort vanuit de oude kern Hoog Soeren een behoorlijke uitbreiding laat zien met nieuwe kernen rond het Aardhuis en de Echoput. Kroondomein Het Loo is zich hiervan zeer nadrukkelijk bewust en heeft het beheer er al op gericht om het leefgebied van het vliegend hert in stand te houden. Dode en kwijnende eiken in bospercelen blijven staan of liggen. Zoals eerder genoemd worden kwijnende eiken langs openbare weg, indien zij gevaar kunnen opleveren, ontdaan van takken en kruin. Aangezien het volwassen vliegend hert geen gebruik maakt van de stam van dode bomen, worden deze langs openbare wegen wel geveld. De stobbe van deze bomen blijven bewust achter, omdat de larve van het vliegend hert hier gebruik van kan maken.

Vraag 5

Kunt u aangeven welke beschermingsmaatregelen er zijn genomen om de in en rond de boom levende vliegende herten te redden? Indien er geen maatregelen genomen zijn, kunt u aangeven waarom deze niet genomen zijn?

Antwoord 5

Zie het antwoord op vraag 4. Het vliegend hert komt in januari nog niet voor in een volwassen stadium. De larven bevinden zich in deze tijd altijd in of rond de stobbe.

Vraag 6

Deelt u de mening dat de Koning als gebruiker van het Kroondomein een bijzondere verantwoordelijkheid heeft voor de staat van instandhouding van de in het gebied levende dieren? Zo nee, waarom niet? Zo ja, welke maatregelen zijn daartoe getroffen?

Antwoord 6

Kroondomein het Loo heeft als natuurbeheerder eenzelfde verantwoordelijkheid voor de beschermde planten en dieren als elke andere beheerder. Kroondomein Het Loo heeft in zijn beheer bijzondere aandacht voor de instandhouding van deze bijzondere soort.

Vraag 7

Zijn er compenserende maatregelen getroffen voor de kap van bomen die de habitat van vliegende herten vormen? Zo nee, waarom niet? Zo ja, in welke vorm?

Antwoord 7

Vanwege de vele dode en wegwijnende eiken rondom de gekapte eik (zeer nabij ligt een bosreservaat met hoge dichtheden dode en stervende eiken) en het feit dat de dode stam niet langer nuttig is voor de soort, is compensatie niet nodig. Door de stobbe te behouden zijn de larven beschermd. Ook is het zo dat de soort per definitie iedere paar jaar gebruik moet maken van andere bomen, omdat de kwijnende bomen binnen afzienbare tijd sterven.

Vraag 8

Bent u bereid de Koning aan te spreken op diens mogelijk laakbare gedrag ten aanzien van beschermde soorten zoals het vliegend hert? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 8

Dat is gezien het bovenstaande niet nodig, aangezien RVO geen onvolkomenheden heeft geconstateerd.

Vraag 9

Is het waar dat het groot vliegend hert (*lucanus cervus*) nog maar in maximaal tien leefgebieden in Nederland voorkomt? Zo ja, hoe strookt dit met de doelstelling dat in 2020 levensvatbare populaties vliegende herten aanwezig zouden moeten zijn in Nederland?²

Antwoord 9

Zoals eerder vermeld is de soort primair afhankelijk van dood ondergronds hout en wegwijnende eiken. Die zijn in Nederland op veel plekken schaars, waardoor de soort al geruime tijd op slechts enkele locaties voorkomt. Dankzij veranderde inzichten in bosbeheer en de nadelige effecten van klimaatverandering en stikstofdepositie op de gezondheid van eiken, is het de verwachting dat de biotoop waar het vliegend hert van afhankelijk is, verder toeneemt. Ook zorgen meer menging met loofbomen in naaldbossen voor meer leefgebied. Het vliegend hert is een Centraal-Europese soort die in Nederland aan de noordwestrand van zijn verspreidingsgebied voorkomt. Met het verschuiven van de klimaatzones in Noordelijke richting, krijgt de soort meer kansen. Op de Veluwe en met name op het Kroondomein is een levensvatbare populatie aanwezig, die zich ook uitbreidt.

² Website Stichting EIS Kenniscentrum Insecten, geraadpleegd 30 april 2021, <https://www.eis-nederland.nl/vliegendhert>

Vraag 10

Bent u bereid een actief beschermingsprogramma vorm te geven om het vliegend hert voor Nederland te behouden en daartoe ook de Koning aan te sporen? Zo nee, waarom niet? Zo ja, op welke termijn en wijze?

Antwoord 10

Vanuit de Habitatrichtlijn volgt de verplichting om Natura 2000-gebieden aan te wijzen en het beheer in deze gebieden in te richten voor de voorkomende habitattypen en soorten met als doel deze habitattypen en soorten landelijk in gunstige staat van instandhouding te brengen of te behouden. De leefgebieden van het vliegend hert zijn grotendeels aangewezen als Natura 2000 en het beheer van deze gebieden is gericht op behoud en uitbreiding van het leefgebied en de populatie van het vliegend hert. De provincie Gelderland heeft onlangs in kaart gebracht wat er voor nodig is om de soort op de Veluwe in een gunstige instandhoudingssituatie te brengen. Ook buiten de Natura 2000-gebieden is de soort beschermd volgens artikel 3.10 Wnb, waarin staat dat het verboden is deze soort opzettelijk te vangen of te verstoren en vaste voorplantingsplaatsen opzettelijk te beschadigen of te vernielen. Er worden dus actief beschermingsmaatregelen genomen.